

Szívátültetés

Lackner
Pál

„Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek: eltávolítom testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek.”
Ezékiel 36,26

Általánosan elfogadott az a nézet, miszerint a kifejezések nagy része nyelv- vagy kultúrafüggő, még a teljesen magától értődő képek esetén is. Ez a műfordítás, de különösen is a jelen idejű tolmácsolás során nemcsak nagy nehézségeket gerjeszt, de esetenként még alig kikerülhető csapdákat is rejt: a képet választod-e vagy a tartalmat, mikor csúszik el egymástól értelemzavaróan és jóvátehetetlenül ez a kettő? A másfél nemzedékkel ezelőtt még magától értődőnek tartott természeti képek és hasonlatok nagy részét a mai, urbanizálódott korban már magyarázni és értelmezni kell, tanórán és szószéken egyaránt. A nagy romantikus mesélő, Jókai Mór óta a magyar nyelvben a kőszív sajátos, egyedi töltéssel rendelkezik, nemcsak orvosi, de kimondottan érzelmi, irodalmi kontextusban is. A sokszor egyedi nézeteket valló irodalmár és történész, Nemeskürty István ennek még sajátos politikatörténeti vetületet is adott. Mi, a modern világban ma élők, könnyebben kapcsolunk látványt a szavakhoz, mint a néhány évszázaddal vagy évtizeddel ezelőttiek. Ez a médiaforradalom, a vizuális információdömping egyik egyértelmű következménye. A képi élmények közül sokak számára vélhetően a tó északi partján fekvő balatonudvari temető lassan földbe süppedő, faragotszív-sírkövei lehetnek e tekintetben mérvadók: még Örkény István egyperces novelláinál is kompaktabb módon, talán Weöres Sándor egyszavas verseinek töménységével (vagy anyagukhoz méltó tömörséggel) mutatják be a könyörtelent és visszavonhatatlant: a kőszív már nem dobog, nem él.

Egyházi esztendőnk meghatározó pontjai a kezdetektől fogva ezzel a döbbenetes felismeréssel és a világot télen meghatározó depresszióval szemben egyértelműen és felvállaltan nem a halál bázisán állnak, hanem tudatosan és állandóan az életről szólnak. Az üdvtörténeti ív – amelyet mi az évenkénti ritmus miatt egyre inkább táguló spirálként élünk meg – a maga krisztocentrikusságában örök életigenlő, örökéletigenlő. Karácsony a téli napforduló, a legyőzhetetlen nap, a tiszta fény – azaz az újszövetségi biblikus szimbolika alapján a világ világossága – koordináta-rendszerében az ige testté lételéről beszél számunkra – legalábbis az északi féltekén. „Az Ige testté lett” – ez a nagy ajándék –, emiatt csomagolunk be mi is kisebb-nagyobb meglepetésnek szánt dolgokat. Luther szóvá is teszi, hogy a szülők ne Mikuláskor adjanak ajándékot gyermekeiknek, hanem ez legyen karácsonyhoz kapcsolódó esemény, hiszen nem Miklós, hanem Krisztus az igazi örömforrás. (Önkritikusan be kell vallani az ünnepi év végén, hogy reformáció 500 ide, reformáció 500+ oda, ezt a javaslatot mi, mai szülők és nagyszülők bizony egészen egyértelműen nem vesszük komolyan, sőt nem is törekszünk e reformátori tanács megfontolására.)

» Egyházi esztendőnk meghatározó pontjai a kezdetektől fogva, ezzel a döbbenetes felismeréssel és a világot télen meghatározó depresszióval szemben egyértelműen, és felvállaltan nem a halál bázisán állnak, hanem tudatosan és állandóan az életről szólnak. »

Az ajándéknak néha – életkorfüggő módon – a csomagolása a fontos, pláne, ha zörög és fényes. Máskor a mennyisége vagy a mérete, nagysága a domináns – ez a kisgyermekkor felett már gyakran komoly jellemhibára utaló jel. A méretével, anyagával, színével, ízével, netán eljárásával előfordulhatnak természetesen kisebb-nagyobb problémák vagy félreértések, de ezek szerencsére általában, ha közben „világok omolnak is össze”, lényegében nem halálosak. Ezékiel próféta – lévén nagy próféta – rengeteg képet használ jövődöléseiben és

igehirdetéseiben, amelyek sokszor nem harmonikusak, némelyek szerint gyakran korhatáros jelet kellene viselniük. (A régi rabbik nagy része már az intertestamentális korban is csak alapos előtanulmányokkal rendelkező felnőttek számára javasolta e mű olvasását, de egyértelműen nem az istentiszteleti használatra vagy a nyilvános tanítás alapjául szánták...) A lassan, de biztosan kifutó reformációi jubileumi év ígéje is egy nagyon kemény kép, a megkövesedett, élettelen, halott szív képe. Ásatások leletei ugorhatnak szemünk elé, különösen is a vulkánkitörések áldozatai vagy a tőzegmocsarakban mumifikálódottak tetemei. A szív köztudomásúlag a keringés motorja, ha megáll, élet sincs már. Idén emlékeztünk arra is, hogy éppen ötven éve sikerült az embernek a régi elképzelés, a tudomány

határainak ismételt fessegetésével először emberen szívet cserélni, átültetni. Ez a dél-afrikai Christian Bernard professzor és csapata nevéhez kötődő élethosszabbítás – amely először csak hetekben, hónapokban volt mérhető – máig is mindig egy másik ember egyébként bekövetkező (általában baleseti) halálának köszönhető, hiszen a szív nem lévén páros szerv, élő donor nem jöhet szóba, mint a vese, vagy részleges donáció lehetősége, mint a máj esetében – az etika és a medicina eme izgalmas kérdéskörét most azonban ne nyissuk meg.

Az ősi prófécia is ezzel vagy ehhez nagyon közeli logikával közelítendő meg a karácsonyi időben (is): a használhatatlan, működésképtelen – azaz élettelen –, régi (a kőszív a szimbóluma) helyett nekünk juttatott új élet (amelyet a hússzív jelképez), csak egy másik élet árán adható. Isten nem egyet, valami általánosat, valami tucatjellegűt, hanem az egyetlent adta ezért értünk. Azt a Jézust áldozta fel, akinek testté lételét, születését ünnepeljük, aki ezért az igazi ajándék a számunkra. A csomagolása egyszerű, a betlehemi jászol – amely nem zörög, talán nem is nyikorog, de fényes, amikor a csillag fénye rávetül. Fizikai mérete pontosan az evangéliumokból nem ismert, de mint minden újszülötté, vélelmezhetően igen kicsi. Történeti és üdvtörténeti súlya és jelentősége ezzel szemben lenyűgöző: felmérhetetlen és felfoghatatlan. Mindössze csak egy volt, van, lesz belőle, mert megismételhetetlen áldozata az emberiség történetének legnagyobb fordulópontja. Időszámításunk, értékrendünk origója a betlehemi gyermek, a názáreti mester, Jézus. Ő a viszonyítási alap, a kezdőpont, akihez – mint a rossz táncos, aki a kályhához tér vissza az újrainduláshoz – megtérhetünk: újra s újat kezdeni. Ehhez még az erőt is ő adja, hiszen nemcsak szívátültetést kaptunk tőle, de vérátömlesztést is általa, mert kiomló vére tisztított meg minket egyszer s mindenkorra.

” Isten nem egyet, valami általánosat, valami tucatjellegűt, hanem az egyetlent adta ezért értünk. Azt a Jézust áldozta fel, akinek testté lételét, születését ünnepeljük, aki ezért az igazi ajándék a számunkra. ”

Lackner Pál a Magyarországi Evangélikus Egyház Püspöki Tanácsának titkára.